

Josef Scharbert. *Sachbuch zum Alten Testament*. Aschaffenburg (Patloch) 1981 ss. 531 + mapy.

Prof. J. Scharbert jest od r. 1968 profesorem zwyczajnym i kierownikiem Katedry Egzegezy i Teologii ST na uniwersytecie w Monachium. Zasłynął szczególnie pracami systematycznymi, a nadto dokonał przekładu i redakcji tzw. Einheitsbibel wydanej w 1980 r. Już kilka lat temu Autor wydał książkę pt. *Sachbuch zur Bibel*. Uwzględnił w niej także zagadnienia dotyczące NT. Doszedł jednak do przekonania, że trudno znać się na wszystkim i swoje zainteresowania ograniczył do ST. Jednakże w *Sachbuch zum Alten Testament* występują aluzje czy nawiązania do NT, które stanowią nieprzemijalne wartości zawarte w dawniejszej pozycji. To, co J. Scharbert prezentuje w swojej książce o „sprawach” (realiach) ST odpowiada najnowszemu stanowi badań egzegetycznych nad ST.

Całość Autor dzieli na sześć części.

W pierwszej: *Znaczenie i określenie ST* zajmuje się trzema zagadnieniami: Kościół i ST; ST i „Stare Przymierze”; Podział na księgi, rozdziały i wiersze. Z tytułu wynika, że Autor z góry zaznacza, iż pragnie zaprezentować pogląd katolickiego Kościoła na ST, jeśli chodzi o jego znaczenie w ogóle jako zbioru ksiąg natchnionych i zaliczonych przez Kościół do kanonu.

Drugi rozdział ma charakter krytycznego poglądu na genezę i treść ksiąg ST według podziału na grupy: Pięcioksiąg; Dzieło Deuteronomistyczne; Dzieło Kronikarskie; Pozostałe „Dzieła Historyczne” ST; Zbiór Pieśni; Księgi Mądrościowe; Księgi Prorockie. Następnie Autor przechodzi do omówienia kanonu i jego historii. Poniekąd słusznie, gdyż kanon jest czymś wtórnym w relacji do ksiąg już istniejących.

Czwarty rozdział poświęcony jest hermeneu-tyce biblijnej szeroko pojętej. Poszczególne paragrafy tego rozdziału dotyczą motywów zajmowania się Biblią, przesłanek i warunków zrozumienia czy określenia sensu Pisma św., środowiska i powstania tekstów biblijnych, historii tradycji i oddziaływania (Wirkungsgeschichte) tekstu biblijnego, nadto pojęcia historii Zbawienia oraz troski Kościoła dotyczącej studium Pisma św. i krzewienia myśli biblijnej. Piąta część zawiera prawie wszystkie problemy związane z tekstem ST, począwszy od języka biblijnego aż po najnowsze przekłady w języku niemieckim.

Nader ciekawe jest ujęcie szóstej części czy rozdziału już w samym tytule: *Historia doświadczenia Boga przez Izrael*. Autor wychodzi widocznie z założenia, że ST jako zbiór ksiąg mówi (tylko) z perspektywy tego doświadczenia. Jest w tym wiele racji i chyba na pogląd ten miał wpływ G. von Rad, co najmniej w pewnym stopniu. Na pewno z tej płaszczyzny nawet trzeba rozpatrywać ST. Niemniej jednak akcent został położony na człowieka. A przecież ST jest Księgą Boga, który się objawia. Refleksja nad objawieniem jest wtórna, jakkolwiek natchniona. Dlatego wydaje się, że w każdej książce poruszającej tematykę z zakresu teologii biblijnej ST należy uwzględnić i to, co Bóg mówi (objawienie) i to, co człowiek odbiera, jak to odbiera i formułuje, w jakim to się odbywa czasie, w jakich okolicznościach i dla kogo przeznaczona Słowo Boże, a także, jaka przy tym przyświeca mu idea czy cel.

Autora można o tyle usprawiedliwić, że nie pisze wyrażnej teologii ST, lecz kreśli rodzaj historii zbawienia, rozpoczynającej się

od patriarchów. Ale protologia stanowi także refleksję teologiczną, a o niej mało się dowiadujemy. *Sachbuch zum Alten Testament* zakończony jest appendiksem. Dotyczy on wiele ważnych tekstów Pięcioksięgu, podziału na tradycje J, E i P; Dokumentów z układu pomiędzy królem Hetytów Mursziliszem II a królem Ugant Nigmepą (około 1330 przed Chr.); Talmudu na temat Kanonu i autorów ksiąg biblijnych; Konstytucji dogmatycznej II Soboru Watykańskiego o Bożym Objawieniu.

Spis literatury zawiera podstawowe pozycje dotyczące egzegezy ST.

Książka prof. J. Scharberta jest niezwykłą kopalnią wiadomości z dziedziny ST informującą o najważniejszych kwestiach związanych ze ST z uwzględnieniem najnowszych zdobyczy naukowych. Warto ją przetłumaczyć na język polski.

Hugolin Langkammer OFM